# [ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES JULIANE KOKOTT] SECINĀJUMI, sniegti 2005. gada 8. septembrī [1]

## I — Ievads

1. Ko ietver kopīgu ieguldījumu fonda "pārvaldes" jēdziens? Tāds ir *VAT and Duties Tribunal* [PVN un citu nodokļu tiesa] (Londona, Apvienotā Karaliste) lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu centrālais jautājums. Saskaņā ar Padomes Sesto direktīvu par pievienotās vērtības nodokli 77/388/EEK (turpmāk tekstā — "Sestā direktīva") [2] darījumus, kas saistīti ar kopīga ieguldījumu fonda pārvaldi, atbrīvo no pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk tekstā — "PVN"). Pamata prāvā aplūkotie kopīgu ieguldījumu fondi, proti, *Abbey National VAT* koncerna ieguldījumu sabiedrības, vēlas panākt, lai atbrīvojums no nodokļa tiktu piemērots arī noteiktiem pakalpojumiem, ko tās sniegušas trešām personām.

2. Turklāt ir jānoskaidro, ciktāl, interpretējot pievienotās vērtības nodokļa tiesības, ņemama vērā Padomes 1985. gada 20. decembra Direktīva 85/611/EEK par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU) [3]. Direktīva 85/611 harmonizē valstu tiesības attiecībā uz noteiktiem kopīgu ieguldījumu fondiem un ietver it īpaši fonda pārvaldes definīciju.

3. Direktīva 85/611 ietver arī vairākas norādes par PVKIU struktūru, kas ir svarīgs pamats izpratnei par šo naudas ieguldīšanas instrumentu uzdevumiem un darbības veidu. Pamatā Direktīva 85/611 atzīst divas PVKIU formas. Viena ir ieguldījumu fondi, kas izveidoti ar līgumu un kas nav juridiskas personas (kopīgu ieguldījumu fonds). Apvie-

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

2 — Padomes 1977. gada 17. maija Sestā direktīva 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem — Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV L 145, 1. lpp.).

3 — OV L 375, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "Direktīva 85/611"; pēdējās izmaiņas veiktas ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīvu 2004/39/EK (OV L 145, 1. lpp.).

notajā Karalistē šiem fondiem bieži piemīt *unit trust* tiesiskā forma[4]. Otra ir ieguldījumu sabiedrības, kas dibinātas kā juridiskas personas atbilstoši sabiedrību tiesību normām.

4. Tā kā kopīgu ieguldījumu fondi nav juridiskas personas, tiem ir nepieciešama pārvaldības sabiedrība, kas vada fonda saimniecisko darbību. Turpretī ieguldījumu sabiedrības ir juridiskas personas, kas var pašas sevi pārvaldīt, un atsevišķa pārvaldības sabiedrība nav obligāti nepieciešama. Taču saskaņā ar Apvienotās Karalistes noteikumiem tās vada licencēts sabiedrības administrators (*Authorised Corporate Director*; turpmāk tekstā — "*ACD*"). Parasti šo uzdevumu veic sabiedrības, tādējādi tā struktūra ir līdzīga kopīgu ieguldījumu fonda, kam ir pārvaldības sabiedrība, struktūrai.

5. Fonda pārvaldes svarīgākais uzdevums ir ieguldījumu politikas noteikšana, tostarp lēmumu par konkrētu vērtspapīru pirkšanu un pārdošanu pieņemšana. Turklāt pārvaldības sabiedrībai jākārto grāmatvedības un norēķinu jautājumi. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek jautāts, vai pēdējās minētās darbības, ja tās veic trešā persona, arī var uzskatīt par atbrīvojamiem darījumiem kā kopīgu ieguldījumu fonda vai ieguldījumu sabiedrības pārvalde.

6. Nākamais jautājums attiecas uz depozitārija darbības klasificēšanu. Gan kopīgu ieguldījumu fondiem, gan ieguldījumu sabiedrībām[5] īpašums jānodod pārvaldīšanai trešai personai. *Unit trust* gadījumā depozitārija uzdevumus veic *trustee*. Praksē parasti kā depozitāriji darbojas bankas. Depozitārijs izpilda pārvaldības sabiedrības dotos uzdevumus. Turklāt tam ir arī noteiktas kontroles un līdzdarbošanās pilnvaras. It īpaši tam ir jāuzrauga, lai darījumi ar tā glabāšanā nodotajiem īpašumiem tiktu atbilstoši iegrāmatoti. Arī attiecībā uz depozitārija sniegtajiem pakalpojumiem rodas jautājums, vai šeit ir runa par kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldi, kas atbrīvojama no PVN.

4 — Kad turpmāk runa ir tikai par kopīgu ieguldījumu fondu, tad ar to ir domāts arī *unit trust* formā dibināts fonds.

5 — Biržā kotētām ieguldījumu sabiedrībām ir daži izņēmumi no šī pienākuma.

**II — Atbilstošās tiesību normas**

A — *Kopienu tiesiskais regulējums*

7. Sestās direktīvas 13. panta B daļa paredz:

"Ciktāl tas nav pretrunā ar citiem Kopienas noteikumiem, dalībvalstis atbrīvo tālāk minētās darbības atbilstīgi noteikumiem, ko tās pieņem, lai nodrošinātu pareizu un godīgu šo atbrīvojumu piemērošanu un lai nepieļautu nekādu nodokļu nemaksāšanu, apiešanu vai ļaunprātīgu izmantošanu:

[..]

d) šādus darījumus:

[..]

[..]

3. darījumus, ieskaitot starpniecību, kas skar noguldījumu un norēķinu kontus, maksājumus, pārskaitījumus, parādus, čekus un citus tirgojamus dokumentus, bet izņemot parādu piedziņu un faktoringu;

[..]

5. darījumus, ieskaitot starpniecību, izņemot pārvaldi un uzraudzību, ar akcijām un daļām sabiedrībās vai apvienībās, bezseguma parādzīmēm un citiem vērtspapīriem, izņemot:

— dokumentus, kas rada īpašumtiesības uz precēm,

— 5. panta 3. punktā minētās tiesības vai vērtspapīrus;

6. īpašu dalībvalstu noteiktu [kopīgu] ieguldījumu fondu vadīšanu [pārvaldi];

[..]."

neatšķiras no to tīrās aktīvu vērtības, uzskata par līdzvērtīgiem šādai atpirkšanai vai izpirkšanai.

8. Direktīvas 85/611 1. panta 2. un 3. punktā [6] kopīgi ieguldījumu fondi ir definēti šādi:

"2. Šajā direktīvā, ievērojot 2. pantu, PVKIU ir uzņēmumi:

— kuru vienīgais mērķis ir publiski iegūta kapitāla kolektīva ieguldīšana pārvedamos vērtspapīros un kuri darbojas pēc dalīta riska principa,

un

— kuru sertifikāti pēc turētāju lūguma tieši vai netieši tiek atpirkti vai izpirkti no šo uzņēmumu aktīviem. Pasākumus, ko veic PVKIU, lai nodrošinātu, ka to sertifikātu fondu biržas cena būtiski

3. Saskaņā ar tiesību aktiem šādus uzņēmumus drīkst nodibināt vai nu atbilstīgi līgumtiesībām (kā kopīgu [ieguldījumu] fondus, ko pārvalda pārvaldības sabiedrības) vai trasta tiesībām (kā ieguldījumu fondus), vai saskaņā ar statūtiem (kā ieguldījumu sabiedrības).

Šajā direktīvā "kopīgu [ieguldījumu] fondi" ir arī ieguldījumu fondi."

9. Direktīvas 85/611 4. pants regulē PVKIU reģistrāciju dalībvalsts kompetentās iestādēs. No tiesību normas 2. punkta izriet, ka kopīgu ieguldījumu fondam līguma formā ir jānosauc pārvaldības sabiedrība un no tās atsevišķs depozitārijs. Ieguldījumu sabiedrībai ir jānosauc tikai depozitārijs.

10. Direktīvas 85/611 5. panta 2. punkta 2. daļā, raksturojot kopīgu ieguldījumu fonda un ieguldījumu sabiedrības pārvaldi, ir norā-

6 — Šajā lietā noteicošā 1. panta redakcija ir izteikta ar Parlamenta un Padomes 2002. gada 21. janvāra Direktīvu 2001/108/EK (OV L 41, 35. lpp.).

dīts uz neizsmeļošo uzdevumu sarakstu II pielikumā [7], kas ir šāds:

"Kolektīvā portfeļa pārvaldīšanā iekļautās funkcijas:

— investīciju pārvaldīšana;

— administratīvā vadība:

a) juridiskie un līdzekļu pārvaldīšanas grāmatvedības pakalpojumi,

b) klienta pieprasījumi,

c) vērtēšana un cenas noteikšana (tostarp nodokļu deklarācijas),

d) reglamentējoša atbilstības uzraudzība,

e) sertifikātu turētāju reģistra kārtošana,

f) ienākuma sadale,

g) sertifikātu emisija un dzēšana,

h) līguma norēķini (tostarp sertifikātu nosūtīšanu),

i) lietvedība;

— realizācija."

11. Direktīvas 85/611 5.g pants noteic, ka dalībvalstis var atļaut pārvaldes sabiedrībām nodot vienu vai vairākus tās uzdevumus

7 — 5. panta redakcija, kas ir noteicoša šajā lietā, noteikta Direktīvā 2001/107/EK (OV 2002, L 41, 20. lpp.), ar kuru tika iekļauts arī šeit izmantotais II pielikums.

trešām personām, ja ir izpildīti noteikti nosacījumi. It īpaši jānodrošina, lai uzdevumu nodošana neapdraudētu pārvaldības sabiedrības veikto uzraudzību un lai uzdevumi tiktu atbilstoši veikti.

12. Saskaņā ar Direktīvas 85/611 7. panta 1. punktu kopīgu ieguldījumu fondu aktīvi jānodod glabāšanā depozitārijam. Šīs iestādes pienākumi definēti 7. panta 3. punktā:

"Turklāt depozitārijam:

a) jānodrošina, ka sertifikātu pārdošana, emisija, atpirkšana, izpirkšana un atcelšana, ko veic [kopīgu] ieguldījumu fonda vārdā vai pārvaldības sabiedrība, tiek veikta saskaņā ar tiesību aktiem un fonda nolikumu;

b) jānodrošina, ka sertifikātu vērtība tiek aprēķināta saskaņā ar tiesību aktiem un fonda nolikumu;

c) jāizpilda pārvaldības sabiedrības norādījumi, ja vien tie nav pretrunā tiesību aktiem vai fonda nolikumam;

d) jānodrošina, ka darījumos ar ieguldījumu fonda aktīviem atlīdzība tiek sniegta parastajā termiņā;

e) jānodrošina, ka [kopīgu] ieguldījumu fonda ieņēmumus izmanto saskaņā ar tiesību aktiem un fonda nolikumu."

13. Atbilstoši Direktīvas 85/611 9. pantam depozitārijs saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā ir pārvaldības sabiedrības juridiskā adrese, atbild par pienākumu pārkāpumiem, kuros tas vainojams.

14. Ieguldījumu sabiedrības depozitārijam Direktīvas 85/611 14. un 16. pantā ir noteikts līdzīgs regulējums kā 7. un 9. pantā.

15. Saskaņā ar Direktīvas 85/611 10. pantu neviena sabiedrība nedrīkst darboties gan kā pārvaldības sabiedrība, gan kā depozitārijs. Tas pats 17. pantā noteikts attiecībā uz ieguldījumu sabiedrībām un to depozitāriju.

B — *Valsts tiesiskais regulējums*

16. Apvienotajā Karalistē Sestajā direktīvā paredzētais kopīgu ieguldījumu fondu un ieguldījumu sabiedrību atbrīvojums no nodokļa ir ieviests ar *Value Added Tax Act 1994* (1994. gada Pievienotās vērtības nodokļa likums) 9. pielikuma 5. grupas 9. un 10. punktu. Regulējums attiecas uz *authorised unit trusts* (reģistrēti ieguldījumu fondi) jeb *Trust based schemes* (ieguldījumu fondi) (9. punkts) un *Open-ended investment companies* (atvērto ieguldījumu sabiedrības, turpmāk tekstā — "AIS") (10. punkts).

17. Turklāt 1994. gada Pievienotās vērtības nodokļa likums šo organizāciju definīcijā ietver atsauci uz *Financial Services and Markets Act 2000* (2000. gada Finanšu pakalpojumu un tirgu likums, turpmāk tekstā — "*FSMA*") 236. un 237. pantu. Ar *FSMA* valsts tiesībās ir transponēta Direktīva 85/611. Papildu noteikumi atrodami *Collective Investment Schemes Sourcebook* (turpmāk tekstā — "*CIS Sourcebook*"). Visbeidzot, ir arī īpašs regulējums attiecībā uz ieguldījumu sabiedrībām *Open-Ended Investment Companies Regulations 2001* (2001. gada Atvērtu ieguldījumu sabiedrībām piemērojamie noteikumi, turpmāk tekstā — "AIS noteikumi").

18. *CIS Sourcebook* uzliek depozitārijam, t.i., *trustee*, uzdevumus, kas papildina Direktīvu. Šo noteikumu centrālais mērķis ir aizsargāt patērētāju un ieguldītāju intereses. Iesniedzējtiesa min konkrēti šādus uzdevumus:

1) *trustee* pēc vienošanās ar pārvaldītāju var piekrist nelielām izmaiņām prospektā (ieskaitot izmaiņas, kas skar ieguldījumu mērķus);

2) viņam jārada daļas nekavējoties pēc pārvaldītāja norādījumu saņemšanas;

3) viņam ir jāizsaka savi apsvērumi pārvaldītājam un jānoraida daļu radīšana vai izpirkšana, ja viņš uzskata, ka tas varētu būt pretrunā izpirkšanas ierobežojumam un neatbilst daļu īpašnieku interesēm;

4) pastāvot ārkārtas apstākļiem, viņš var pilnvarot vai dot rīkojumu pārvaldītājam pārtraukt daļu radīšanu, izpirkšanu, pārdošanu vai izmaksu;

5) viņam ar pienācīgu rūpību jānosaka, vai atlīdzība par daļu, kas nepastāv skaidrā naudā, radīšanu var kaitēt jau esošajiem vai potenciālajiem daļu īpašniekiem;

6) viņš kāda daļu īpašnieka daļas var pasludināt par spēkā neesošām, ja šis dalībnieks neatmaksā pārvaldītājam vai *trustee* parādus;

7) viņam jāveido daļu īpašnieku saraksts;

8) viņš var sasaukt daļu īpašnieku sapulci;

9) viņam ir jābūt informētam par to, kādi tirgi ārpus Eiropas Savienības ir piemēroti ieguldījumiem;

10) viņam ir jāakceptē fondu pārvaldītāja ieteiktie *Stock lending transactions* nosacījumi un jārūpējas par to, lai pirms to nobeiguma tiktu sniegtas piemērotas papildu garantijas;

11) viņam ir jāpieņem atvasinātu ārpusbiržas darījumu nosacījumi;

12) ar pārvaldītāja starpniecību viņš var piekrist tiesību īstenošanai, kas ir saistītas ar reģistrēta ieguldījumu fonda ieguldījumu (piemēram, tiesības piedalīties emisijā), ja citādi tiktu pārkāpti daļu vērtību ierobežojumi;

13) pēc vienošanās ar pārvaldītāju viņš var lemt par to, vai viņš vēlas izmantot balsstiesības, kas ir saistītas ar citās kopēju ieguldījumu programmu daļās ieguldīto īpašumu, ko pārvalda vai citādi aprūpē pārvaldītājs vai tā dalībnieki, vai arī citu reģistrētu ieguldījumu fondu daļās, kas pieder pie *Feeder Fund*, ko pārvalda vai citādi aprūpē pārvaldītājs vai tā dalībnieks;

14) viņam ar pienācīgu rūpību jākonstatē, ka pārvaldītājs, veicot atskaitījumus *Dilution Levies* un *Stamp Duty Reserve Tax*, ir ņēmis vērā visus būtiskos aspektus;

15) pēc pārvaldītāja norādījuma viņš var fonda vajadzībām izmantot svešus līdzekļus;

16) viņam ir jāveic piemēroti pasākumi, lai konstatētu, ka daļu cenas aprēķināšanas procedūras un metode ir pareizi noteiktas un ka tiek uzglabāti nepieciešamie dokumenti;

17) viņam iespējamu interešu konfliktu gadījumā tirdzniecībā ar fonda īpašumu jāizvēlas vai jāapstiprina neatkarīgs vērtētājs;

18) pēc pārvaldītāja lūguma viņš var piekrist īpašuma vērtēšanai izmantot citu maiņas kursu, nekā paredzēts *CIS Sourcebook*, ja pretējā gadījumā tas tiktu vērtēts citā valūtā un pēc citām īpašuma vērtēšanas metodēm;

19) pēc vienošanās ar pārvaldītāju viņš var nolemt neveikt ikgadējo ienākumu sadali, ja viņš uzskata, ka vidējā piešķiramā vērtība būtu mazāka par GBP 10;

20) viņam, ievērojot trastu tiesības, jāizlemj, vai aizņēmuma procentu maksājumi un izdevumi, kas saistīti ar ieguldīto kapitālu, un ar ieguldīto kapitālu saistītās nodevas un nodokļi jāmaksā no kapitāla konta vai ienākumu konta;

21) ja reģistrētam ieguldījumu fondam pieder vairāk par vienu daļu kategoriju un daļu īpašnieks prasa pārcelšanu no vienas daļu kategorijas uz otru, pārvaldītājs nosaka daļu īpašniekam izsniedzamo jaunās kategorijas atbilstošu daļu skaitu; taču pārvaldītājam vispirms jākonsultējas ar *trustee*;

22) ja kāds no daļu īpašniekiem prasa daļu izmaksāšanu vai izpirkšanu, pārvaldītājs var ierosināt, ka attiecīgās daļas izpērk par fonda īpašuma daļu kā atlīdzību skaidras naudas samaksas vietā. Šādos gadījumos jākonsultējas ar *trustee* par pārvedamo ieguldījumu izvēli;

23) *trustee* var prasīt pārvaldītājam īpašumu atsavināt (vai pārdot), ja noteikta īpašuma pirkšana vai pārdošana pārsniedz pilnvaras, ko pārvaldītājam piešķir *CIS Sourcebox*, vai arī ja īpašumtiesību dokumentu glabājuma līgumi ir neatbilstoši;

24) *trustee* jāpiekrīt izmaiņām daļu skaitā, ko izdod vai izpērk, lai precizētu daļu skaitu, ko pārvaldītājs tur savā "Box" [8];

25) viņam nekavējoties jāinformē *FSA* par rupjiem *CIS Sourcebook* normu pārkāpumiem;

26) noteiktos apstākļos viņš var atlaist pārvaldītāju ar rakstisku paskaidrojumu, tostarp, ja pārvaldītājs bankrotē vai arī tam iecelts likvidators, vai "*trustee* pamatotu un pietiekamu iemeslu dēļ uzskata un rakstiski izklāsta, ka pārvaldītāja maiņa ir vēlama daļu īpašnieku interesēs". Pēc pārvaldītāja atlaišanas *trustee* ir jāieceļ cits pārvaldītājs;

27) viņam ir jādod sava piekrišana gadījumā, ja pārvaldītājs vēlas atkāpties cita pārvaldītāja labā.

8 — Ar "Box" šeit ir apzīmētas kopīgu ieguldījumu fonda daļas, ko tur pati šī fonda pārvaldības sabiedrība.

19. *CIS Sourcebook* nosaka ieguldījumu sabiedrības depozitārijam (*depositary*) tādus pašus pienākumus, turklāt kontroli un līdzdalību veic *ACD*. Turklāt atkrīt uzdevumi, kas saistīti ar *units* radīšanu.

**III — Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi**

20. Prasītājs pamata prāvā *Abbey National plc* (turpmāk tekstā — "*Abbey National*") ar mērķi palielināt PVN veido kopā ar vairākiem tās meitas uzņēmumiem grupu *Abbey national's VAT Group*. Šīs grupas dalībnieki ir *Abbey National Unit Trust Managers Limited* (turpmāk tekstā — "*ANUTM*"), *Scottish Mutual Investment Managers Limited* (turpmāk tekstā — "*SMIM*"), *Abbey National Asset Managers Limited* (turpmāk tekstā — "*ANAM*") un *Inscape Investments Limited* (turpmāk tekstā — "*Inscape*"). Šīs sabiedrības ir PVKIU pārvaldītājas.

21. Šo PVKIU *trustees* (depozitāriji) ir *Clydesdale Bank plc* (turpmāk tekstā — "*CB*"), *Citicorp Trustee Company Limited* (turpmāk tekstā — "*CTCL*") un *HSBC Bank plc* (turpmāk tekstā — "*HSBC*"). Tās par savu *trustees* darbību aprēķina vispārīgu *trustee* atlīdzību, ieskaitot PVN. Šajā atlīdzībā neietilpst maksa par depozītbankas darbību (*custodian*). Par to *CB* un *HSBC* izraksta atsevišķus rēķinus. *CTCL* pati nepilda šo

uzdevumu, bet gan kā depozītbanku izmanto trešo personu. *Abbey National* vēršas pret PVN uzlikšanu *trustees* atlīdzībai, jo tā uzskata *trustee* darbību par darbību, kas atbrīvota no PVN saskaņā ar Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktu.

22. Atklāta ieguldījumu sabiedrība *Inscape Investment Fund*, kuras *ACD* ir *Inscape*, arī sūdzas par to, ka tās depozitārija *CTCL* sniegtajiem pakalpojumiem tiek uzlikts PVN. Turklāt arī šeit strīds nav par atlīdzību par depozītbankas funkciju pildīšanu šaurā nozīmē, ko nesniedz *CTCL*, bet kas uzticētas starptautiskai apakšdepozītbankai (*global subcustodian*). Apakšdepozītbanka nepastarpināti saņem no *Inscape* par saviem pakalpojumiem atsevišķu samaksu.

23. Turklāt dažas funkcijas, kas saskaņā ar likumu *Inscape* bija jāveic kā pārvaldības sabiedrībai, tā nodeva *Bank of New York Europe Limited* (turpmāk tekstā — "*BNYE*") un vēlāk — *Bank of New York* (turpmāk tekstā — "*BNY*"). *BNYE* un *BNY* rēķinā par šiem pakalpojumiem *Inscape* iekļāva PVN. *Abbey National* apstrīd arī to.

24. Saskaņā ar starp *Inscape* un *BNYE* noslēgto līgumu *BNYE*, pirmkārt, bija jāpārņem fonda grāmatvedība, tātad tajā skaitā arī fonda daļu aktuālās vērtības aprēķināšana, dividenžu un peļņas no vērtspapīriem sadalīšana, grāmatvedības uzskaite, informācijas periodiskiem publiskiem paziņojumiem un norēķiniem sagatavošana, nodokļu dokumentu sastādīšana un deklarāciju iesniegšana statistikas pārvaldei un Anglijas bankai. Otrkārt, *BNYE* bija jāsniedz vairāki citi pakalpojumi, kā, piemēram, apakšfondu izveidošana un novērtēšana, kontu un fonda maksājumu noteikšana un pārvalde, kā arī pārvaldības izdevumu novērtēšana, kurus kā tā saukto *dilution levy* maksā daļu īpašnieki, kuri izstājas vai pievienojas.

25. Londonas *VAT and Duties Tribunal*, kas izskata šo prāvu, ar 2004. gada 29. marta lēmumu nolēma saskaņā ar EK līguma 234. pantu uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai "dalībvalstu noteiktu [kopīgu] ieguldījumu fondu vadīšanas [pārvaldes]" atbrīvojums no nodokļa, kas noteikts Sestās PVN direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktā, nozīmē, ka dalībvalstis var noteikt, kādas darbības ietilpst kopīgu ieguldījumu fondu "pārvaldē", un definēt, kādi kopīgu ieguldījumu fondi var tikt atbrīvoti no nodokļa?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša un jēdziens "pārvalde", kas minēts Sestās PVN direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktā, ir jāinterpretē kā autonoms Kopienu tiesību jēdziens atbilstoši Padomes Direktīvai 85/611/EEK par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU direktīva) ar grozījumiem, vai samaksa par pakalpojumiem, ko depozitārijs vai *trustee* iekļāvuši rēķinā par pakalpojumiem, kas sniegti saskaņā ar PVKIU direktīvas 7. un 14. pantu, valsts tiesību normām un piemērojamiem fondu nolikumiem, ir no nodokļa atbrīvoti "[kopīgu] ieguldījumu fondu vadīšanas [pārvaldes]" pakalpojumi Sestās PVN direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta nozīmē?

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša un jēdziens "pārvalde" ir jāinterpretē kā autonoms Kopienu tiesību jēdziens, vai Sestās PVN direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktā noteiktais "[kopīgu] ieguldījumu fondu vadīšanas [pārvaldes]" atbrīvojums no nodokļa jāpiemēro trešās personas–pārvaldītāja sniegtajiem fondu administratīvās vadības pakalpojumiem?"

Komisija sniedza Tiesā savus apsvērumus. Minēto dalībnieku izteikumi tiktāl, ciktāl tas ir nepieciešams, atspoguļoti juridiskajā pamatojumā.

## IV — Juridiskais pamatojums

A — *Iepriekšēja piezīme par Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta piemērošanu attiecībā uz ieguldījumu sabiedrībām*

27. Kopīgu ieguldījumu fondā tiek apvienoti liela ieguldītāju skaita naudas līdzekļi un ieguldīti ne vien dažāda veida vērtspapīros, bet arī citos īpašumos, tādos kā nekustamais īpašums vai preces. Atšķirībā no tiešas vērtspapīru iegādes tas ieguldītājiem dod tādu priekšrocību, ka risks ir vairāk izkliedēts un ieguldījumu izvēli izdara augsti kvalificēti speciālisti. Taču par pakalpojumiem, kas tiek sniegti, ieguldot naudu šādā formā, ir jāmaksā.

26. Šajā tiesvedībā *Abbey National*, Apvienotās Karalistes un Luksemburgas valdība un

28. Atlīdzība par kopīgu ieguldījumu fondu pārvaldi ir atbrīvota no PVN. Tādējādi pieeja

šai ieguldījumu formai īpaši tiek atvieglota maziem ieguldītājiem [9]. Nelielā ieguldījumu apjoma dēļ šādiem ieguldītājiem ir ļoti ierobežotas iespējas viņu rīcībā esošos līdzekļus nepastarpināti ieguldīt vērtspapīros plaši izkliedētā veidā. Turklāt viņiem bieži vien nav nepieciešamo zināšanu, lai vērtspapīrus salīdzinātu un izvēlētos.

29. Turklāt atbrīvojums no nodokļa kalpo tam, lai novērstu konkurences izkropļošanu starp ieguldījumu fondiem, ko *pārvalda trešās personas*, un *pašu pārvaldītām* ieguldījumu sabiedrībām [10]. Tā kā ieguldījumu fondi nav juridiskas personas, tie nevar paši sevi pārvaldīt, un tādēļ tos apkalpo ārējas pārvaldības sabiedrības. Pakalpojumiem, ko pārvaldības sabiedrības sniedz ieguldījumu fondiem, pēc vispārīgajiem noteikumiem ir uzliekams nodoklis. Turpretī *pašu pārvaldītai* ieguldījumu sabiedrībai parasti saskaņā ar Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktu nav darījumu, kam uzliekams PVN, jo pārvaldes darbība, ko viena patstāvīga nodokļu maksātāja sniedz otrai, nav pakalpojums. Tātad, ja nebūtu 6. apakšpunkta, ieguldījumu fondiem, ko pārvalda trešās personas, būtu papildu izdevumi, tādējādi tie atrastos neizdevīgākā situācijā kā pašu pārvaldītas ieguldījumu sabiedrības.

30. Tādējādi Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkts pēc sava satura attiecas tikai uz kopīgu ieguldījumu sabiedrību īpašu ieguldījumu fondu (angliski: *special investment funds*) pārvaldi un nemin pašu pārvaldītas ieguldījumu sabiedrības.

31. Tādēļ rodas jautājums, vai šī tiesību norma vispār attiecas uz ieguldījumu sabiedrībām, ja tās sniedz pārvaldes pakalpojumus. Ja atbilstoši šīs normas tekstam tas būtu jānoraida, šajā gadījumā *Abbey National* varētu atsaukties uz atbrīvojumu no nodokļa tikai *unit trusts* [11], bet ne *Inscape Investment Fund* sniegtajiem pakalpojumiem, kas ir ieguldījumu sabiedrība.

32. Aplūkojot tuvāk šo jautājumu, Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktu nepiemēro tikai tad, ja ieguldījumu sabiedrība patiešām pati sevi pārvalda. Turpretim, ja ieguldījumu sabiedrība pārvaldi uztic trešai personai, tā atrodas

9 — Skat. ģenerāladvokāta Pojareša Maduru [*Poiares Maduro*] 2004. gada 18. maija secinājumus lietā C-8/03 *BBL* (2004. gada 21. oktobra spriedums, Krājums, I-10157. lpp., 26. punkts).

10 — Ģenerāladvokāta Pojareša Maduru secinājumi lietā *BBL* (iepriekš minēti 9. zemsvītras piezīmē, 26. punkts).

11 — Atbilstoši Direktīvas 85/611 1. panta 3. punktam *unit trusts* pielīdzināmi kopīgu ieguldījumu fondiem līguma formā.

tādā pašā situācijā kā kopīgu ieguldījumu fonds, kam piemīt līguma forma, un konkurences neitralitātes ievērošanai tā būtu attiecīgi atbrīvojama no nodokļa tādā pašā apjomā [12].

33. Ja pieņem, ka sniegtajiem pārvaldes pakalpojumiem vispār ir piemērojams Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkts, tad faktiski nevar nošķirt, vai šos pakalpojumus trešā persona sniedz pašu pārvaldītai ieguldījumu sabiedrībai vai kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldības sabiedrībai. Ja turpmāk ir runa par ieguldījumu fondiem bez tuvākiem ierobežojumiem, tad tas attiecas arī uz ieguldījumu sabiedrībām.

B — *Par pirmo prejudiciālo jautājumu*

34. Ar pirmo jautājumu *VAT and Duties Tribunal* jautā, vai kopīgu fondu "pārvaldes" jēdziens, kas noteikts Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktā, ir autonoms Kopienu tiesību jēdziens, kura saturu dalībvalstis nevar grozīt.

12 — Tā par Beļģijas *sociétés d'investissement à capital variable* (turpmāk tekstā — "*SICAV*") arī ģenerāladvokāts Pojaress Maduru savos secinājumos lietā *BBL* (iepriekš minēti 9. zemsvītras piezīmē, 8. punkts).

35. Vienīgi Apvienotās Karalistes valdība uzskata, ka šis atbrīvojums no nodokļa ne tikai piešķir dalībvalstīm tiesības noteikt, kurus kopīgu ieguldījumu fondus var atbrīvot no nodokļiem, bet uztic tām arī kopīgu ieguldījumu fondu *pārvaldes* jēdziena definēšanu. Pārējie lietas dalībnieki turpretī pārvaldes jēdzienu uzskata par Kopienu tiesību jēdzienu.

36. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Sestās direktīvas 13. pantā paredzētie atbrīvojumi no nodokļa ietver autonomus Kopienu tiesību jēdzienus un tie jādefinē saskaņā ar Kopienu tiesībām [13]. Tomēr tas neattiecas uz gadījumiem, kad Padome ir dalībvalstīm tieši uzticējusi definēt noteiktus atbrīvojumus no nodokļa [14]. Šajā gadījumā nav īsti skaidrs, kādus Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta definīcijas elementus Padome ir gribējusi atstāt dalībvalstu pārziņā.

37. Apvienotās Karalistes interpretācijai zināmā mērā pieturas punkts ir tiesību normas angļu valodas redakcija: "*management of*

13 — 1989. gada 15. jūnija spriedums lietā 348/87 *Stichting Uitvoering Financiële Acties* (*Recueil*, 1737. lpp., 13. punkts), 2000. gada 12. septembra spriedums lietā C-358/97 Komisija/Īrija (*Recueil*, I-6301. lpp., 51. punkts) un 2005. gada 3. marta spriedums lietā C-428/02 *Fonden Marselisborg Lystbådehavn* (Krājums, I-1527. lpp., 27. punkts).

14 — 1996. gada 28. marta spriedums lietā C-468/93 *Gemeente Emmen* (*Recueil*, I-1721. lpp., 24. punkts).

*special investment funds as defined by Member States*". Līdzīgi arī holandiešu valodas redakcijā [15] šo jēdzienu var saprast tā, ka "*as defined*" attiecas ne tikai uz "*special investment funds*", bet gan uz visu izteicienu "*management of special investment funds*".

38. Citu valodu redakcijas [16] tomēr nepamato Apvienotās Karalistes interpretāciju. Tās vairāk norāda uz dalībvalstu tiesībām definēt vienīgi kopīgu ieguldījumu fonda jēdzienu, turklāt šīs tiesības citastarp nosaka Direktīva 85/611.

39. Ja kāda tiesību akta redakcijas dažādās valodās ir atšķirīgas vai vismaz pastāv iespēja to interpretēt atšķirīgi, attiecīgā tiesību norma interpretējama atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, ņemot vērā attiecīgā regulējuma kopsakarības un mērķi [17].

40. Sestās direktīvas mērķis ir valsts tiesību PVN jomā saskaņošana. Lai izvairītos no konkurences izkropļojumiem, īpaši ir jānodrošina, ka Kopienā darbojas vienoti nosacījumi atbrīvošanai no nodokļa. Šis mērķis ir apdraudēts, ja, iespējams, jēdziens "atbrīvošana" valstu tiesībās ir definēts dažādi [18].

41. Izdodot Sesto PVN direktīvu, kad kopīgu ieguldījumu fondu tiesības vēl nebija saskaņotas ar Direktīvu 85/611, bija lietderīgi ieguldījumu fonda definīciju pamatot ar valsts tiesisko regulējumu. Tādējādi tika nodrošināts, ka atbrīvojums tiek piemērots tikai skaidri definētos gadījumos, proti, kopīgu ieguldījumu fondu, kas kā tādi ir reģistrēti dalībvalstī, pārvaldei. Bet uz kopīgu ieguldījumu fondu *pārvaldes* definīciju attiecas vispārīgais princips, ka priekšnosacījumi atbrīvojumam ietver Kopienu tiesībās definētus jēdzienus.

15 — "*Het beheer van gemeenschappelijke beleggingsfondsen, als omschreven door de Lid-Staten.*"

16 — Kā piemēri jāmin šādas valodu versijas:
ES: "la gestión de fondos comunes de inversión definidos como tales por los Estados miembros";
DK: "forvaltning af investeringsforeninger, saaledes som disse er fastsat af medlemsstaterne";
DE: "die Verwaltung von durch die Mitgliedstaaten als solche definierten Sondervermögen durch Kapitalanlagegesellschaften";
FR: "la gestion de fonds communs de placement tels qu'ils sont définis par les États membres";
IT: "la gestione di fondi comuni d'investimento quali sono definiti dagli Stati membri".

17 — 1990. gada 27. marta spriedums lietā C-372/88 *Milk Marketing Board* (*Recueil*, I-1345. lpp., 19. punkts), 1997. gada 5. jūnija spriedums lietā C-2/95 *SDC* (*Recueil*, I-3017. lpp., 22. punkts) un 2000. gada 14. septembra spriedums lietā C-384/98 *D.* (*Recueil*, I-6795. lpp., 16. punkts).

18 — Skat. 1999. gada 25. februāra spriedumu lietā C-349/96 *CPP* (*Recueil*, I-973. lpp., 15. punkts) un spriedumu lietā *SDC* (minēts iepriekš 17. zemsvītras piezīmē, 52. punkts).

42. Apvienotās Karalistes valdība norāda, ka atkarībā no tā, kā valsts tiesībās ir regulēti kopīgu ieguldījumu fondi, pārvaldes uzdevumi var atšķirties. Tāpēc, definējot atbalstāmos fondus, jādod arī pārvaldes definīcija.

43. Taču šis arguments nav pamatots. Pirmkārt, atšķirības kopīgu ieguldījumu fondu valstu tiesiskajos regulējumos nedrīkst būt tik būtiskas, ka Kopienas līmenī nav iespējams vienoti definēt kopīgu ieguldījumu fondu pārvaldi PVN uzlikšanai. Vēl jo vairāk tāpēc, ka Direktīva 85/611 pa to laiku ir formulējusi kopīgus noteikumus vairākiem ieguldījumu fondu veidiem. Otrkārt, tieši tāpēc, ka, jau definējot struktūru, ko valsts tiesiskais regulējums atzīst par kopīgu ieguldījumu fondu, pastāv atšķirības, ir jāuzsver nepieciešamība vismaz "pārvaldes" jēdzienu interpretēt vienādi visā Kopienā.

44. Tātad uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka "pārvaldes" jēdziens, kas minēts Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktā, ir autonoms Kopienu tiesību jēdziens, kura saturu dalībvalstis nevar grozīt [19].

*C — Par otro un trešo prejudiciālo jautājumu*

45. Otrais un trešais jautājums attiecas uz pārvaldes jēdziena interpretāciju Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta nozīmē, un tāpēc tie ir jāpārbauda kopā. Tiesai ir lūgts paskaidrot, vai jēdziens "pārvalde" ietver:

— depozitārija pakalpojumus un

— trešās personas-pārvaldītājas sabiedrības sniegtos administratīvos pakalpojumus.

19 — Pie šāda secinājuma nonāk arī ģenerāladvokāts Pojarešs Maduru savos secinājumos lietā *BBL* (iepriekš minēti 9. zemsvītras piezīmē, 25. punkts).

46. *Abbey National* un Luksemburgas valdība apgalvo, ka abos gadījumos kopīgu ieguldījumu fonda pārvalde ir atbrīvota no nodokļa, jo attiecīgajiem uzdevumiem ir būtiska nozīme ieguldījumu fonda vadīšanā un tiem nav tikai tehnisks raksturs. Tie šajā sakarā īpaši norāda uz pārvaldības sabiedrības un depozitārija veicamo uzdevumu definīcijām Direktīvā 85/611 un valstu tiesībās.

47. Apvienotās Karalistes valdība un Komisija turpretī "pārvaldes" jēdzienu saprot šaurāk. Tā ietver tikai tās darbības, kas tieši ietekmē kopīgu ieguldījumu fonda aktīvu un pasīvu stāvokli, tātad faktiskos lēmumus par ieguldījumiem, bet ne atsevišķus depozitārija pakalpojumus un grāmatvedības un norēķinu darbības.

48. Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkts, īpaši pats "pārvaldes" jēdziens, nerada skaidru priekšstatu par to, ciktāl tas ietver pakalpojumus, kas ir šīs prāvas priekšmets. Analīze, kas noteiktu, ko "pārvaldes" jēdziens nozīmē valodā vispārīgi vai noteiktās tiesību nozarēs, šajā gadījumā nepalīdz [20].

20 — Sal. ar šī sprieduma 9. zemsvītras piezīmē minētajiem ģenerāladvokāta Pojareša Maduru secinājumiem lietā *BBL* (30. punkts).

49. Īpaši tiesību normas vācu valodas redakcija rada jautājumu, vai uz minētajiem pakalpojumiem vispār var attiecināt atbrīvojumu no nodokļa. Šīs tiesību normas tekstu varētu saprast arī tādējādi, ka no nodokļa atbrīvojami tikai tie pārvaldes pakalpojumi, ko sniedz pati kapitālieguldījumu sabiedrība.

1. Nekādu ierobežojumu atbrīvojumam no nodokļa attiecībā uz pakalpojumiem, ko veic pati kapitālieguldījumu sabiedrība

50. Saskaņā ar Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta tekstu vācu valodā atbrīvojums no nodokļa attiecas tikai uz kopīgu ieguldījumu fondu pārvaldi, ko veic *kapitālieguldījumu sabiedrības*. Turklāt kapitālieguldījumu sabiedrības jēdziens precīzāk netiek definēts un nav atrodams ne Direktīvā 85/611, ne citos Kopienu tiesību aktos. Vācijas likumdošanā šo jēdzienu lieto attiecībā uz kopīgu ieguldījumu fondu pārvaldības sabiedrībām [21]. No tā var secināt, ka atbrīvošanas nosacījums ir personīga rak-

21 — Sal. ar Kopīgu ieguldījumu fonda likuma 2. panta 1. punktu: "Kopīgu ieguldījumu fonds ir kapitālieguldījumu sabiedrības pārvaldīts sabiedrisks ieguldījumu fonds, kas atbilst Direktīvas 85/611/EEK prasībām." [Neoficiāls tulkojums] un Kopīgu ieguldījumu fonda likuma 6. panta 1. punkta pirmo teikumu: "Kapitālieguldījumu sabiedrības ir kredītiestādes, kuru saimnieciskā darbība ir vērsta uz to, lai pārvaldītu ieguldījumu fondus." [Neoficiāls tulkojums]

stura un tāpēc tas jau sākotnēji neattiecas uz pārvaldes pakalpojumiem, ko sniedz trešā persona.

51. Tomēr ir jākonstatē, ka neviena no citu valodu redakcijām neietver atbilstošu skaidru formulējumu, kas norādītu konkrētu pārvaldes subjektu [22]. Citās redakcijās vismaz no paša "pārvaldes" jēdziena (*management, gestion*) var secināt, ka atbrīvojums no nodokļa attiecas tikai uz pakalpojumiem, ko sniedz *pārvaldības* sabiedrības (*management company, société de gestion*).

52. Taču tas nepārprotami ir pretrunā tam, ko Tiesa ir attīstījusi savā judikatūrā citos līdzīgos gadījumos attiecībā uz atbrīvojumu no nodokļa saskaņā ar Sestās direktīvas 13. panta B daļu. Tā ir pamatojusies uz attiecīgā pakalpojuma raksturu, nevis uz to, kas šo pakalpojumu sniedz. Piemēram, spriedumā *SDC* Tiesa ir konstatējusi [23]:

"Darījumi, kas atbrīvoti no nodokļa saskaņā ar 13. panta B daļas d) punkta 3. un 5. apakšpunktu, jādefinē atkarībā no sniegto pakalpojumu veida, nevis atkarībā no pakalpojuma sniedzēja vai saņēmēja. Šīs tiesību normas nekādā veidā neattiecas uz pēdējiem." [Neoficiāls tulkojums]

53. Līdzīga interpretācija atrodama arī spriedumos par apdrošināšanas darījumu atbrīvojumu saskaņā ar Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) punktu [24].

54. Ja ņem vērā tikai vācu valodas redakciju, Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktā, tāpat kā 3. un 5. apakšpunktā nav skaidri norādīts uz noteiktiem pakalpojumu sniedzējiem. Tas, ka attiecīgos pakalpojumus nav sniegusi pati pārvaldības sabiedrība, bet gan depozitārijs vai grāmatvedībā un norēķinos specializējusies trešā persona, nav pamats, lai šiem pakalpojumiem nevarētu piemērot atbrīvojumu sa-

22 — Sal. tikai ar 37. punktā minēto angļu valodas redakciju un pārējām 15. un 16. zemsvītras piezīmē minētajām redakcijām.

23 — Spriedums lietā *SDC* (iepriekš minēts 17. zemsvītras piezīmē, 32. punkts). Skat. arī 1993. gada 27. oktobra spriedumu lietā C-281/91 *Muys' en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf* (*Recueil*, I-5405. lpp., 13. punkts) attiecībā uz Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 1. apakšpunktu.

24 — Spriedums lietā *CCP* (iepriekš minēts 18. zemsvītras piezīmē, 22. punkts), 2001. gada 8. marta spriedums lietā C-240/99 *Skandia* (*Recueil*, I-1951. lpp., 41. punkts) un 2003. gada 20. novembra spriedums lietā C-8/01 *Taksatorringen* (*Recueil*, I-13711. lpp., 40. punkts). Tomēr šajā lietā Tiesa par izšķirošu uzskatīja, ka nodokļa maksātājs pakalpojumu sniedz apdrošinātajam līgumattiecību ietvaros, tādējādi trešās personas pakalpojumi, ko izmanto apdrošināšanas sabiedrība, nepastāvot līgumattiecībām ar apdrošināto, netiek atbrīvoti no nodokļa. Šīs domas attiecināšanu uz citiem atbrīvojumiem no nodokļa (ierosinājis ģenerāladvokāts Ruiss-Harabo [*Ruiz-Jarabo*] 1996. gada 4. jūlija secinājumos lietā *SDC*, 31. un turpmākie punkti) Tiesa noraidīja (spriedums lietā *SDC*, iepriekš minēts 17. zemsvītras piezīmē, 39. un turpmākie punkti, it īpaši 57. punkts), par to skat. arī spriedumu lietā *Skandia* (35. un turpmākie punkti).

skaņā ar 6. apakšpunktu. 6. apakšpunkta atbrīvojuma no nodokļa piemērošana drīzāk ir jānosaka atkarībā no pakalpojumu veida.

55. Tomēr ne katrs uzdevums, kas būtu atbrīvojams no nodokļa, ja to veic kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldības sabiedrība vai pati ieguldījumu sabiedrība savas darbības ietvaros, ir jāuzskata par atbrīvotu no nodokļa, ja to veic trešā persona.

56. Kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldes uzdevumos ietilpst gan specifiski uzdevumi, kas ir noteicoši kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldē, piemēram, izvēlēties vērtspapīrus, kuros ieguldīt ieguldītāju naudas līdzekļus, gan vispārīgas darbības, kādas veicamas jebkurā komercuzņēmumā, piemēram, grāmatvedība, personāla vadība, datoru aprūpe un biroja telpu uzturēšana.

57. Ja pārvaldības sabiedrība vai ieguldījumu sabiedrība visus uzdevumus pilda pati, tad šī darbība kopumā uzskatāma atbilstoši pamatdarbībai par kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldi, kas atbrīvojama no nodokļa [25]. Turpretim tai neraksturīgie papildu pakalpojumi uzskatāmi par pamatpakalpojumiem [26]. Turklāt, ja pārvaldības sabiedrība atsevišķus pakalpojumus uzdod veikt citiem, tad par šiem pakalpojumiem ir atsevišķi jānoskaidro, vai tie ir raksturīgi kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldei vai nav. Tas, kādiem kritērijiem ir nozīme šajā sakarā, ir apskatīts turpmāk.

2. Vispārīgi apsvērumi par Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta "pārvaldes" jēdziena interpretāciju

58. Līdz šim Tiesa vēl nav izteikusi savu viedokli par Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta interpretāciju. Taču arī šeit ir jānorāda uz vispārīgu konstatējumu, ka jēdzieni, ar kuriem Sestās direktīvas 13. pantā ir aprakstīti atbrīvojumi no nodokļa, ir interpretējami šauri, jo tie ir izņēmumi no vispārīga principa, ka katram pakalpojumam, ko nodokļu maksātājs sniedz pret atlīdzību, ir uzliekams PVN [27]. Vienlaicīgi jāņem vērā pamatprincips, ka atbrīvojumu jēdzieni tiek interpretēti, ņemot vērā

25 — Tikai tādi pakalpojumi, ko pārvaldības sabiedrība papildus kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldei sniedz kā atsevišķus pamatpakalpojumus, piemēram, trešo personu konsultēšana, attiecībā uz PVN maksāšanu vērtējami atsevišķi.

26 — 1989. gada 13. jūlija spriedums lietā 173/88 *Henriksen* (*Recueil*, 2763. lpp., 14. un 16. punkts), 1998. gada 22. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-308/96 un C-94/97 *Madgett* un *Baldwin* (*Recueil*, I-6229. lpp., 24. punkts) un spriedums lietā *CPP* (iepriekš minēts 18. zemsvītras piezīmē, 30. punkts).

27 — Spriedumi lietā *Stichting Uitvoering Financiële Acties* (iepriekš minēts 13. zemsvītras piezīmē, 13. punkts), lietā *SDC* (iepriekš minēts 17. zemsvītras piezīmē, 20. punkts) un lietā *Taksatorringen* (iepriekš minēts 24. zemsvītras piezīmē, 36. punkts).

attiecīgā regulējuma kopsakarības un mērķi [28], un ka interpretācija atbilst nodokļu neitralitātes pamatprincipam, uz ko balstās visa kopīgā PVN sistēma [29].

59. Ģenerāladvokāts Pojarešs Maduru secinājumos lietā *BBL* ir noteicis šādus kritērijus, lai nošķirtu faktiski tuvus darījumus, uz ko attiecināms atbrīvojums no nodokļa saskaņā ar Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktu, no papildu darījumiem, uz ko šis nosacījums vairs neattiecas. Saskaņā ar tiem atbrīvojami no nodokļa ir darījumi, "kas ir cieši saistīti ar fonda pārvaldi, t.i., ar ieguldījumu politikas noteikšanu, aktīvu pirkšanu un pārdošanu. Tātad atbrīvojami no nodokļa ir ne tikai darījumi, attiecībā uz ko ir jāpieņem lēmums, bet arī tie, kas vismaz ir tieši saistīti ar vērtspapīru darījumiem. Atbrīvojums no nodokļa ir piemērojams tikai tad, ja ir pierādīts, ka attiecīgie pakalpojumi ir tieši saistīti ar darījumiem, kas skaidri ir atbrīvoti no nodokļa Sestajā direktīvā. Turpretī pakalpojumiem, kas no fonda pārvaldes būtībā ir vienkārši atdalāmi, uzliekams PVN." [30] [Neoficiāls tulkojums]

60. Viņš uzskata, ka svarīgi ir tas, vai attiecīgie pakalpojumi tieši ietekmē fonda finansiālo stāvokli un tādējādi izšķiroši ietekmē finanšu risku novērtējumu vai lēmumus par līdzekļu ieguldījumiem un izvietojumu. Lietā *BBL* izvērtētie pakalpojumi un informācijas un konsultāciju pakalpojumi, ko šī banka sniedza ieguldījumu sabiedrībām (*SICAV*), nebija šāda rakstura.

61. Šie ģenerāladvokāta konstatējumi ir pamatoti ar Tiesas jurisdikciju par līdzīgiem atbrīvojumiem no nodokļa, pamatojoties uz Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 3. un 5. apakšpunktu. Tā Tiesa, īpaši spriedumā lietā *SDC*, konstatēja, ka attiecīgajiem darījumiem ir patstāvīgs raksturs kā atsevišķam darījumu kopumam un darījumiem, kas atbrīvoti no nodokļa, ir jābūt raksturīgiem un būtiskiem [31]. Turklāt attiecībā uz atbrīvojumiem no nodokļa, pamatojoties uz 3. apakšpunktu, pārskaitījumiem un attiecībā uz atbrīvojumiem, pamatojoties uz 5. apakšpunktu, tirdzniecībai ar vērtspapīriem Tiesa ir uzskatījusi par būtisku, lai vērtējamie pakalpojumi radītu izmaiņas tiesiskajā un finanšu stāvoklī [32].

62. Jautājums ir, ciktāl šie Tiesas konstatējumi — kā ģenerāladvokāta Pojareša Maduru piedāvātie — var tikt attiecināti uz kopīgo

28 — Sal. ar 17. zemsvītras piezīmē minētajām norādēm.

29 — 2003. gada 6. novembra spriedums lietā C-45/01 *Dornier* (*Recueil*, I-12911. lpp., 42. punkts).

30 — Secinājumi lietā *BBL* (iepriekš minēti 9. zemsvītras piezīmē, 33. punkts). Tiesa spriedumā lietā *BBL* (iepriekš minēts 9. zemsvītras piezīmē) neinterpretēja Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktu.

31 — Spriedums lietā *SDC* (iepriekš minēts 17. zemsvītras piezīmē, 66. un 68. punkts) un 2001. gada 13. decembra spriedums lietā C-235/00 *CSC* (*Recueil*, I-10237. lpp., 25. punkts).

32 — Spriedums lietā *SDC* (iepriekš minēts 17. zemsvītras piezīmē, 53., 66. un 73. punkts) un spriedums lietā *CSC* (iepriekš minēts 31. zemsvītras piezīmē, 26.–28. punkts).

ieguldījumu fonda pārvaldes atbrīvošanu no nodokļa 6. apakšpunkta izpratnē un kādi secinājumi no tā izriet attiecībā uz pakalpojumiem, kas šai tiesai ir jāizvērtē šajā lietā.

63. Es uzskatu, ka darījumiem ir patstāvīgs raksturs, t.i., tiem jāveido atsevišķs kopums, un no nodokļa atbrīvojamiem darījumiem jābūt raksturīgiem un būtiskiem, lai uz tiem varētu attiecināt atbrīvojumu no nodokļa saskaņā ar 6. apakšpunktu. Turklāt tiesiskās un finansiālās situācijas izmaiņas, ko Tiesa ir izklāstījusi saistībā ar darījumiem 3. un 5. apakšpunkta izpratnē, nav noteicošas, lai noteiktu, vai darījums ir atbrīvojams no nodokļa, pamatojoties uz 6. apakšpunktu.

64. Darījumi saskaņā ar 3. apakšpunktu attiecas uz norēķinu attiecībām un pārskaitījumiem, kā arī līdzīgiem darījumiem, proti, darījumiem saskaņā ar 5. apakšpunktu — tirdzniecību ar vērtspapīriem. Tātad abi nosacījumi attiecas uz noteiktām operācijām finanšu jomā. Tāpēc šeit tiesiskā un finansiālā stāvokļa izmaiņas ir jāuzskata par izšķirošo kritēriju, jo par šādiem darījumiem var runāt tikai tad, ja tās tiešām ir attiecīgi mainījušas stāvokli.

65. Pārvaldes jēdziens 6. apakšpunktā ir vispārīgāks un neattiecas uz konkrētiem darījumiem. Kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldes ietvaros, protams, tiek veiktas attiecīgas operācijas, bet tas nav obligāti. Tieši ilglaicīgu ieguldījumu vai noteiktu fondu veidu, tādu kā nekustamo īpašumu fonds, gadījumā tirgus varētu tikt pētīts ilgākā laika periodā, neizdarot jaunus ieguldījumus. Arī šajā laikā ir jāveic noteikti uzdevumi, kas pieder kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldei.

66. Samazinot no nodokļa atbrīvojamo darbību loku, kas ietekmē vērtspapīru portfeļa veidošanu, tikai atlikusī daļa no kopīgu ieguldījumu fonda darbībām būtu atbrīvojama no nodokļa. Tādējādi tiktu apšaubīta Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta praktiskā iedarbība. Praksē tieši cita veida darbības, tādas kā šajā prāvā aplūkotās, veido ievērojamu darījumu daļu, kas jāveic, pārvaldot kopīgu ieguldījumu fondu. Turklāt pārāk šaura pārvaldes jēdziena izpratne novestu pie tā, ka pakalpojumu daļas sniegšana kļūtu nepievilcīga, tādējādi apgrūtinot ekonomiski lietderīgu darba dalīšanu.

67. Tātad, lai piemērotu atbrīvojumu no nodokļa, pamatojoties uz 6. apakšpunktu,

izšķiroši ir tikai tas, vai attiecīgajam pakalpojumam ir patstāvīgs raksturs un vai tas kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldē ir raksturīgs un būtisks. Šie kritēriji jākonkretizē, ņemot vērā tiesību normas mērķus un sistēmas kopsakarību ar atbrīvojumiem līdzīgiem darījumiem, kas noteikti Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punktā. Tālāk vēl ir jānoskaidro, kāda nozīme šajā sakarā ir Direktīvai 85/611.

— Atbrīvojuma no nodokļa saskaņā ar Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktu mērķi un sistēmas kopsakarības

68. Darījumu, kas saistīti ar kopīgu ieguldījumu fondu pārvaldi, atbrīvošanas no PVN mērķis ir arī atvieglot maziem ieguldītājiem naudas līdzekļu izvietošanu kopīgu ieguldījumu fondos[33]. Lai sasniegtu šo mērķi, kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldes izdevumi jāatbrīvo no nodokļiem. Ja atbrīvojuma nebūtu, kopīgu ieguldījumu fonda daļu turētājiem būtu lielāka nodokļu nasta nekā ieguldītājiem, kas savus līdzekļus akcijās vai citos vērtspapīros iegulda nepastarpināti un kuriem nerodas izdevumi par fondu pārvaldi.

69. Lai nodrošinātu vienādu attieksmi nodokļu ziņā dažādām ieguldījumu formām, kā to paredz PVN neitralitātes princips, arī ieguldījumus kopīgu ieguldījumu fondos tomēr nevajadzētu nostādīt izdevīgākā situācijā salīdzinājumā ar tiešiem ieguldījumiem vērtspapīros. Tā kā 5. apakšpunktā minētais atbrīvojums neattiecas uz depozitārijiem un vērtspapīru pārvaldi, attiecīgajiem pakalpojumiem ir jāuzliek nodokļi, ja tos kopīgu ieguldījumu fondam sniedz trešā persona.

70. Tomēr jāņem vērā, ka pārvaldes jēdzienam 5. un 6. apakšpunktā nav vienāda nozīme[34]. Kā Tiesa ir paskaidrojusi spriedumā lietā *CSC*, atbilstoši 5. apakšpunktam glabāšana un pārvalde ir "administratīva veida pakalpojumi, kas nemaina tiesisko un finansiālo stāvokli dalībnieku starpā"[35].

71. Praksē izņēmums attiecībā uz glabāšanu un pārvaldi 5. apakšpunktā īpaši attiecas uz depozītbankas darbību. Bez vērtspapīru glabāšanas tās pārvaldes darbība galvenokārt izpaužas tehnisku procesu veikšanā, tādu kā depozītu izrakstu izsniegšana, dividenžu saņemšana, informācijas nodošana starp akciju sabiedrībām un to akcionāriem, kā arī nodokļu no ienākumu avota atskaitījumi un nodokļu atskaišu sniegšana.

33 — Skat. iepriekš 27. un nākamo zemsvītras piezīmi.

34 — Sal. ar ģenerāladvokāta Pojareša Maduru secinājumiem lietā *BBL* (iepriekš minēti 9. zemsvītras piezīmē, 38. punkts).

35 — Spriedums lietā *CSC* (iepriekš minēts 31. zemsvītras piezīmē, 30. punkts).

72. Turpretī atbilstoši 6. apakšpunktam kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldes jēdzienam ir pavisam cita nozīme. Sīkāk neanalizējot, fonda pārvaldītāja lomu var salīdzināt, pirmkārt, ar pašu naudas ieguldītāju, kas tieši iegulda līdzekļus vērtspapīros. Tātad šeit pārvalde neattiecas tikai uz tīri tehniskiem procesiem, ko vispārīgi veic depozītbanka, bet gan ietver ar naudas līdzekļu ieguldīšanu saistītu lēmumu pieņemšanu. Papildu uzdevums ir radīt, pārdot un saņemt atpakaļ fonda daļas un ar to saistītie administratīvie uzdevumi (daļu vērtības noteikšana, grāmatvedība un maksājumi).

— Par Direktīvas 85/611 nozīmi kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldes jēdziena interpretācijā Sestās direktīvas izpratnē

73. Direktīva 85/611 harmonizē dalībvalstu tiesības par noteiktiem kopīgiem ieguldījumu fondiem un ieguldījumu sabiedrībām. Kopā ar noteikumiem par PVKIU reģistrāciju un to ieguldījumu politiku noteikumi par pārvaldīšanas sabiedrību un depozitāriju pienākumiem ir Direktīvas 85/611 galvenā daļa. It īpaši II pielikums, uz ko atsaucas 5. panta 2. punkts, ietver uzdevumu sarakstu, kas nav izsmeļošs un kas šīs direktīvas mērķu realizēšanai tiek uzskatīti "par kopīgu ieguldījumu fondu un ieguldījumu sabiedrību pārvaldi". No šīs tiesību normas var izdarīt secinājumus Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta interpretācijai.

74. Principā būtu vēlams vienoti interpretēt vienus un tos pašus jēdzienus dažādos tiesību aktos. Tieši interpretējot Sestās PVN direktīvas autonomos jēdzienus, svarīgs palīglīdzeklis ir tā īpašā Kopienu tiesiskā regulējuma, kas attiecas uz darījumiem, kam uzliek nodokli, ievērošana. Bet bieži vien pašā Sestajā direktīvā nav precīzāku norāžu par tās neskaidrajiem tiesību jēdzieniem.

75. Spriedumā lietā *BBL* Tiesa uz jautājumu, vai *SICAV* darbība ir saimnieciska darbība Sestās direktīvas izpratnē, norāda uz Direktīvā 85/611 dotajām definīcijām [36]. Attiecīgas atsauces ir arī saistībā ar citiem atbrīvošanas no nodokļa nosacījumiem, pamatojoties uz Sestās direktīvas 13. pantu. Apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanu 13. panta B daļas a) punktā Tiesa, piemēram, ir interpretējusi, atsaucoties uz Direktīvu 73/239/EEK par tiešo apdrošināšanu [37]. Ģenerāladvokāts Mišo [*Mischo*] apdrošināšanas māklera definē-

36 — Spriedums lietā *BBL* (iepriekš minēts 9. zemsvītras piezīmē, 42. punkts).

37 — Spriedums lietā *CPP* (iepriekš minēts 18. zemsvītras piezīmē, 18. punkts).

šanai saistībā ar šo pašu atbrīvojumu no nodokļa ir norādījis uz Direktīvu [38], kas attiecas uz šo profesiju grupu [39].

76. Ģenerāladvokāts Pojarešs Maduru jau ir vērsies pret pārvaldes uzdevumu apraksta Direktīvā 85/611 izmantošanu Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta interpretācijai, jo šīm tiesību normām ir atšķirīgi priekšmeti [40].

77. Faktiski Tiesa ar šo argumentu jau ir noraidījusi atsauces uz citiem tiesību aktiem, interpretējot Sesto PVN direktīvu. Tā, piemēram, par nederīgu tika atzīta ārsta sniegto pakalpojumu izpratne Sestās direktīvas 13. panta A daļas 1. punkta c) apakšpunktā atbilstoši Direktīvai par ārstu brīvo pārvietošanos [41]. [42]

78. Direktīvas 85/611 mērķis ir vienotu noteikumu radīšana kopīgu ieguldījumu fondiem. Ar to jārada vienādi konkurences noteikumi un jānovērš šķēršļi daļu starpvalstu tirdzniecībai, vienlaicīgi nodrošinot ieguldītāju aizsardzību [43]. Ar jaunajām tiesību normām par pārvaldības sabiedrību darbību (tajā skaitā II pielikumu), kas ieviestas ar Direktīvu 2001/107 [44], harmonizācija ir jāturpina. Jo vairāk Direktīvā 85/611 ir precizēti pārvaldes uzdevumi, jo pilnīgāka ir tiesību harmonizācija.

79. Šī Direktīvas 85/611 virzība zināmā mērā ir pretrunā pienākumam Sestās direktīvas normas, kas paredz atbrīvojumus no PVN, šajā gadījumā — tieši kopīgu ieguldījumu fondu pārvaldes jēdzienu, interpretēt šauri. Bet abu tiesību aktu nosacījumi tomēr ir savienojami, ja Direktīvas 85/611 II pielikuma jēdzienus neuzskata par kopīgu ieguldījumu fondu pārvaldes pakalpojumu definīcijām, bet gan par pārvaldības sabiedrībai tipisku uzdevumu aprakstu [45]. Šāda pieeja ļauj Direktīvas 85/611 II pielikumā nosauktos pārvaldes uzdevumus Sestās direktīvas ietvaros ņemt vērā tikai kā pazīmes,

38 — Padomes 1976. gada 13. decembra Direktīva 77/92/EEK par pasākumiem, lai veicinātu uzņēmējdarbības veikšanas brīvības un pakalpojumu sniegšanas brīvības efektīvu īstenošanu apdrošināšanas aģentu un brokeru darbības jomā (*ex ISIC Group 630*), un jo īpaši par pārejas posma pasākumiem attiecībā uz šo darbības jomu (OV 1977, L 26, 14. lpp.).

39 — 2002. gada 3. oktobra secinājumi lietā *Taksatorringen* (iepriekš minēta 24. zemsvītras piezīmē, 88. un turpmākie punkti). Tiesa šaubījās par to, ciktāl Direktīva 77/92 ir attiecināma, tomēr pārbaudīja šīs direktīvas normas (sprieduma 45. punkts).

40 — Secinājumi lietā *BBL* (iepriekš minēti 9. zemsvītras piezīmē, 39. punkts).

41 — Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīva 93/16/EEK par ārstu brīvas pārvietošanās veicināšanu un viņu diplomu, sertifikātu un citu kvalifikāciju apliecinošu dokumentu savstarpēju atzīšanu (OV L 165, 1. lpp.).

42 — 2003. gada 20. novembra spriedums lietā C-212/01 *Unterpertinger* (*Recueil*, I-13859. lpp., 37. punkts).

43 — Sal. ar pirmo, otro un trešo apsvērumu.

44 — Iepriekš minēts 7. zemsvītras piezīmē.

45 — Šajā nozīmē sal. arī ar Komisijas priekšlikumu COM(98) 451, galīgā redakcija, 8. lpp.

ka tiek veiktas kopīgu ieguldījumu fondu pārvaldes darbības. Turklāt vienlaicīgi, ciktāl tas ir nepieciešams, var ievērot prasību šauri interpretēt izņēmumu noteikumus.

80. Ja Direktīvas 85/611 5. panta 2. punkta un II pielikuma tiesisko regulējumu uzskatītu par pilnīgu kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldes definīciju, kas ir piemērojama arī attiecībā uz Sesto direktīvu, šis jēdziens jau sākotnēji neietvertu depozitārija sniegtos pakalpojumus. To uzdevumi ir atsevišķi regulēti Direktīvas 85/611 7. un 14. pantā.

81. Pārvaldības sabiedrības un depozitārija uzdevumu stingrais dalījums atbilst Direktīvas 85/611 īpašajiem mērķiem un sistēmai [46]. II pielikumā ir aprakstīti viena dalībnieka, proti, pārvaldības sabiedrības uzdevumi, neietverot depozitārija uzdevumu kvalifikāciju. Turpretī 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkts attiecas vispārīgi uz kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldi, to neiedalot atkarībā no noteiktiem dalībniekiem [47]. Tiktāl pārvaldes jēdziens Sestajā direktīvā ir plašāks nekā Direktīvas 85/611 II pielikumā un principā ļauj arī depozitārija uzdevumus uzskatīt par pārvaldi.

82. Apvienotās Karalistes valdība pamatoti uzsver, ka Direktīvā 85/611 nav ietverti noteikti kopīgu ieguldījumu fondu veidi [48], uz kuriem arī attiecas Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkts. Šis apstāklis nekavē, atbildot uz jautājumu, kādas kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldes darbības šajā gadījumā ir raksturīgas un būtiskas, ņemt vērā Direktīvu 85/611, jo pamata prāvā minētie fondi vai attiecīgi ieguldījumu sabiedrības ietilpst Direktīvas 85/611 piemērošanas jomā.

— Starpsecinājums

83. Kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldes jēdziens Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta izpratnē ietver arī pakalpojumus, ko nesniedz pati pārvaldības sabiedrība. Vai deleģētā darbība uzskatāma par pārvaldi šajā izpratnē, nav atkarīgs no tā, vai šī darbība ietekmē fonda ieguldījumu politiku. Atbrīvojuma no nodokļa nosacījumi

46 — Skat. par to sīkāk 85. un turpmākajos punktos.

47 — Skat. par to iepriekš 50. un turpmākajos punktos.

48 — Direktīva 85/611 nav piemērojama, piemēram, slēgtajiem fondiem un fondiem, kas līdzekļus neiegulda vērtspapīros.

ir jāinterpretē saistībā ar mērķi atvieglot mazajiem ieguldītājiem līdzekļu izvietošanu kopīgu ieguldījumu fondā un nenostādīt šo ieguldījumu formu neizdevīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar tiešiem ieguldījumiem citos vērtspapīros. Interpretējot Sesto PVN direktīvu, var ņemt vērā Direktīvu 85/611; tomēr Direktīvas 85/611 II pielikumā uzskaitītās pārvaldes darbības nav izsmeļoša fonda pārvaldes definīcija, ko var bez grozījumiem attiecināt uz Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktu. Drīzāk noteicoša nozīme ir tam, vai trešās personas veiktais uzdevums veido atsevišķu darījumu kopumu un ir raksturīgs un būtisks fonda pārvaldē.

84. Pamatojoties uz šiem konstatējumiem, tagad jānoskaidro, vai pakalpojumi, kas jānovērtē iesniedzējtiesai, uzskatāmi par atbrīvojamiem no nodokļa kā kopīgu ieguldījumu fonda pārvalde.

3. Par depozitārija darbības kvalifikāciju

85. Depozitārijs, kā apgalvo Komisija, līdzās fondam un tā menedžerim ir trešais tiesību ietvara pīlārs, ko kopīgu ieguldījumu fondam nosaka Direktīva 85/611 [49]. Būtībā tā uzdevumi ir uzglabāt kopīgu ieguldījumu fonda īpašumu un kontrolēt pārvaldīšanas sabiedrību. Turklāt tas darbojas vienīgi daļu īpašnieku interesēs [50] un atbild to priekšā par savu saistību nepildīšanu [51]. Ieguldītāju aizsardzībai direktīva ir ieviesusi tā dēvēto "četru acu principu".

86. Šajā sakarā *Abbey National* norāda uz Direktīvas 2001/107 ceturto apsvērumu, kurā ir minēta "divu cilvēku vadība" (angliski — *two-man management*). No tā izriet, ka arī depozitārijs piedalās pārvaldē. Taču šeit *Abbey National* kļūdās. Minētais apsvērums neattiecas uz uzdevumu sadali starp pārvaldības sabiedrību un depozitāriju, bet gan uz regulējumu Direktīvas 85/611 5.a panta 1. daļas b) punktā, saskaņā ar kuru pārvaldības sabiedrības vadībā jābūt vismaz divām personām ar pietiekami labu reputāciju un pieredzi.

49 — Komisijas 2004. gada 30. marta paziņojums COM(2004) 207, galīgā redakcija — Dalībvalstu regulējumi PVKIU depozitārijiem un iespējamā attīstība, 2. lpp., 2. punkts.

50 — Direktīvas 85/611 10. panta 2. punkts un 17. panta 2. punkts.

51 — Direktīvas 85/611 9. un 16. pants.

87. Direktīva 85/611 pilnībā nenosaka, konkrēti kādus uzdevumus ietver glabāšana [52]. Tāpēc, lai aprakstītu šos uzdevumus, būtiska nozīme turklāt ir valsts tiesiskajam regulējumam. Tajā var atļaut depozitārija uzdevumus deleģēt apakšdepozītbankām, saglabājot tomēr depozitārija atbildību [53].

88. Turpinājumā — Direktīva 85/611 nesniedz dalībvalstīm detalizētas obligātas norādes par uzdevumu starp pārvaldības sabiedrību un depozitāriju sadali [54]. Saskaņā ar *CIS Sourcebook* tā, piemēram, uzliek pienākumu kārtot daļu īpašnieku reģistru *trustee* (tātad depozitārijam) [55], lai gan šis uzdevums atbilstoši Direktīvas 85/611 II pielikuma otrā ievilkuma e) apakšpunktam ir uzticēts pārvaldības sabiedrībai.

89. Jau šī iemesla dēļ lēmums par galīgo depozitārija darbības iedalījumu ir jāpieņem iesniedzējtiesai. Tiesa var vienīgi dot norādes pārvaldes jēdziena interpretācijai atbilstoši Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktam attiecībā uz tajā izklāstīto faktisko un tiesību stāvokli.

90. Par iepriekš minētajiem kritērijiem jākonstatē, ka depozitārija darbība veido atsevišķu darījumu kopumu. Šāds secinājums izriet jau no tā vien, ka atbilstoši Direktīvai 85/611 tam ir piešķirtas atsevišķas, no pārvaldības sabiedrības uzdevumiem nodalītas funkcijas.

91. Darbība ir būtiska arī kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldei. Naudas līdzekļu ieguldīšana kopīgu ieguldījumu fondā slēpj sevī risku ieguldītājam, ka fondam uzticētie līdzekļi varētu tikt neatbilstoši izvietoti vai pat izšķērdēti. Pašam ieguldītājam tikpat kā nav nekādu iespēju pārraudzīt fonda menedžera darbību. Tāpēc depozitārija nodalīšanai no pārējiem fonda pārvaldes uzdevumiem ir izšķiroša nozīme šīs naudas līdzekļu ieguldīšanas formas drošībai un pievilcīgumam. Turklāt nozīme ir arī pārējām kontroles funkcijām, ko depozitārijs veic pārvaldības sabiedrībai.

92. Tomēr depozitārijam parasti nav iespējams tieši ietekmēt fonda vērtspapīru portfeļa

52 — Skat. Komisijas paziņojumu (iepriekš minēts 49. zemsvītras piezīmē), 3. lpp., 2.2. punkts un 8. lpp., 4.3.2. punkts. Taču Komisija uzskata, ka ir jāturpina harmonizācija, un paziņojuma II pielikuma 3. punktā ierosina Direktīvā 85/611 ietvert depozitārija uzdevumu sarakstu.

53 — Skat. Direktīvas 85/611 7. panta 2. punktu un 14. panta 2. punktu.

54 — Skat. Komisijas paziņojuma (iepriekš minēts 49. zemsvītras piezīmē) pārskatu tabulas veidā II pielikumā, 4.3. punktā.

55 — Skat. iepriekš 18. punkta 7. apakšpunktu.

veidošanu vai citas fonda finanšu attiecības. Šāda ietekme ir iespējama vienīgi tad, ja, piemēram, lēmumi par ieguldīšanu, kas ir pretrunā likuma vai līguma vai attiecīgi statūtu nosacījumiem, tiek grozīti pēc depozitārija iniciatīvas. Bet, kā jau iepriekš secināts, šī kritērija, kas izveidojies atbrīvojuma no nodokļa 3. un 5. apakšpunkta ietvaros, attiecināšana uz kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldes atbrīvošanu no nodokļa šajā pamata prāvā tik un tā nav iespējama [56].

93. Visbeidzot, depozitārija darbība kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldē ir specifiska. Tā, piemēram, nav salīdzināma ar revidenta uzdevumiem, kurš tikai vēlāk, ar lielāku laika intervālu pārbauda biļanču pareizību. Depozitārijam drīzāk ir aktīva loma fonda ikdienas darbībā, īstenojot kontroles funkcijas.

94. Darbība nav tikai tehniska vērtspapīru uzglabāšana, ko veic arī depozītbankas. Depozītbankas uzdevumiem uzliek PVN atbilstoši Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 5. apakšpunktam. Ja depozitārija uzdevums pamatā būtu identisks depozītbankas uzdevumam un šie pakalpojumi vienalga tiktu atbrīvoti no nodokļa atbilstoši 6. apakšpunktam, naudas līdzekļu ieguldīšana kopīgu ieguldījumu fondos būtu privileģēta salīdzinājumā ar ieguldījumiem citos vērtspapīros.

95. Tomēr pamata prāvā minētie depozitāriji trešām personām ir nodevuši tieši tīri tehnisku fonda īpašuma uzglabāšanu. Šo uzdevumu aplikšana ar PVN nav apstrīdama. Neskatoties uz to, uzglabāšana tehniskā nozīmē pieder pie depozitārijam raksturīgām funkcijām. Arī tad, ja depozitārijs šo uzdevumu ir deleģējis trešai personai, tas ieguldītāju priekšā ir atbildīgs par atbilstošu uzglabāšanu un atbild par pieļautajām kļūdām. Tas nevar izmanīt savas darbības galvenos uzdevumus un līdz ar to nodokļa uzlikšanas kārtību, ļaujot savā pārraudzībā veikt būtisku savu uzdevumu daļu trešām personām, šajā gadījumā tā sauktām *global sub-custodians*. Šajā sakarā nav ņemts vērā arī, ka *global sub-custodians* samaksu acīmredzot saņem tieši no pārvaldības sabiedrības, nevis no depozitārija, kura kontrolē tās darbojas.

96. Tāpēc iesniedzējtiesai jānoskaidro, vai, aplūkojot visus depozitārija uzdevumus kopumā, tehniska uzglabāšana ir galvenā uz-

56 — Skat. iepriekš 63. un turpmākos punktus.

devumu, kas valsts tiesībās principā ir noteikti depozitārijam, daļa. Ja tas tā ir, jāuzskata, ka depozitārija darbībai kopumā ir uzliekams PVN, jo citi uzdevumi kā papildu pakalpojumi atbilstu pamatpakalpojuma kvalifikācijai.

97. Ņemot vērā plašās kontroles funkcijas, ko depozitārijiem nosaka *CIS Sourcebook*, tomēr drīzāk šķiet, ka šos uzdevumus nevar uzskatīt tikai par papildu pakalpojumiem, kas salīdzinājumā ar tehnisku uzglabāšanu būtu otršķirīgi. Turklāt tehniska uzglabāšana ir vienkārši nododama citai personai, kas nez vai būtu iespējams, ja tā būtu depozitārija galvenais uzdevums.

4. Par trešām personām nodoto administratīvo uzdevumu iedalījumu

98. *Inscape* uzdevumi, kas nodoti *BNYE* vai attiecīgi *BNY*, atbilst pārvaldei Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta izpratnē, ja tie veido atsevišķu darījumu kopumu un ir raksturīgi un būtiski šo fondu pārvaldē. Ciktāl tas attiecas uz pamata prāvu, par to ir jālemj iesniedzējtiesai.

99. Par to, ka pakalpojumi veido atsevišķu darījumu kopumu, šajā gadījumā liecina tas, ka *BNYE/BNY* pārņēma ne tikai atsevišķas palīgdarbības, bet gan zināmā mērā kompleksu pakalpojumu, kā tas izriet no šo secinājumu 24. punktā aprakstītajiem nodotajiem uzdevumiem. Nodotie uzdevumi veido būtisku daļu no darbībām, kas Direktīvas 85/611 II pielikumā minētas kā pārvaldes uzdevumi. It īpaši *BNYE/BNY* atbild par daļu vērtības noteikšanu un norēķinu veikšanu. Turklāt tā pārņem atskaišu sagatavošanas un ziņojumu sniegšanas galvenos uzdevumus.

100. Dažiem no nodotajiem uzdevumiem pašiem par sevi nav patstāvīga rakstura. Tiktāl atbrīvošanai no PVN nepietiek ar to vien, ka kāds konkrēts uzdevums ir minēts Direktīvas 85/611 II pielikumā. Nepieciešа-

mais patstāvīgums tomēr ir sasniegts, ja trešā persona pārņem pakalpojumu kopumu, kas veido būtisku daļu no visiem fonda pārvaldes uzdevumiem.

101. Turklāt patstāvīgums izriet ne tikai no pārņemto uzdevumu apjoma, bet gan arī no pārņemto darbību iekšējās saistības. Tā, piemēram, vērtības noteikšana ir svarīgs elements norēķinu dokumentu un ziņojumu izstrādei.

102. Turklāt dažas pazīmes norāda uz to, ka *BNYE/BNY* pārņemtie uzdevumi kopumā ir uzskatāmi par būtiskiem un raksturīgiem kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldē. Kopīgu ieguldījumu fonds būtībā ir vērtspapīru fonds, kam var mainīties gan sastāvs, gan atsevišķu tajā ietilpstošo vērtspapīru vērtība. Tādējādi šī kompleksa daļu vērtība ir pakļauta nepārtrauktām svārstībām. Lai varētu tirgoties ar kopīgu ieguldījumu fonda daļām, to vērtība ir jānosaka no jauna ik pēc neilga laika. Vērtības noteikšanā ieņēmumi no procentiem un dividendēm iedarbojas kā vērtību palielinoši, bet pārvaldes izdevumi — kā vērtību samazinoši faktori. Ar vērtības noteikšanu cieši saistīta ir attiecīgo ierakstu veikšana, kas kalpo atskaitēm pašreizējiem (un potenciāliem) daļu īpašniekiem un pārraudzības iestādēm. Arī darbības, kas saistītas ar apakšfondu izveidošanu un pārvaldi, ir būtiskas un raksturīgas.

103. Turpretī daži no nodotajiem uzdevumiem ir gan tikpat būtiski, bet ne tikpat raksturīgi kopīgu ieguldījumu fondu pārvaldē, tādi kā, piemēram, uzdevumi, kas saistīti ar maksājumiem. Tas, ka kāds elements ir obligāts atbrīvojuma no PVN piemērošanai, neļauj secināt, ka šis pakalpojuma elements ir atbrīvojams no nodokļa [57].

104. Tomēr *BNYE/BNY* (kopīgās) darbības uzskatīšanai par darījumiem, kas atbrīvojami no PVN atbilstoši Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktam, nav šķērslis, ka daži atsevišķi uzdevumi nav raksturīgi fonda pārvaldei. Noteicoša nozīme ir tam, ka ārējā pakalpojuma sniedzēja sniegtie pakalpojumi kopumā ir patstāvīgi un kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldē tie ir būtiski un raksturīgi. Tieši daudzu vairāk vai mazāk raksturīgu darbību apkopojums faktiski ir tipisks kopīgu ieguldījumu fonda pārvaldei.

57 — Spriedums lietā *CSC* (iepriekš minēts 31. zemsvītras piezīmē, 32. punkts).

## V — Secinājumi

105. Uz *VAT and Duties Tribunal* iesniegtajiem prejudiciālajiem jautājumiem iesaku atbildēt šādi:

1) Padomes 1977. gada 17. maija Sestās direktīvas 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem — Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze, 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktā minētais kopīgo ieguldījumu fondu "vadīšanas [pārvaldes]" jēdziens ir autonoms Kopienu tiesību jēdziens, kura saturu dalībvalstis nevar grozīt;

2) pakalpojumi, ko depozitārijs sniedz Padomes Direktīvas 85/611/EEK par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem 7. un 14. panta izpratnē, saskaņā ar Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktu atbrīvojami no PVN,

— ja tie veido atsevišķu darījumu kopumu un ir raksturīgi un būtiski kopīgu ieguldījumu fonda vai ieguldījumu sabiedrības pārvaldē un

— ja šo pakalpojumu galvenais uzdevums nav veikt uzglabāšanu un pārvaldi Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 5. apakšpunkta izpratnē;

3) trešās personas-pārvaldītāja sniegtie fondu administratīvās vadības pakalpojumi ir atbrīvojami no PVN atbilstoši Sestās direktīvas 77/388 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunktam, ja tie veido atsevišķu darījumu kopumu un ir būtiski un raksturīgi kopīgu ieguldījumu fonda vai ieguldījumu sabiedrības pārvaldē.